

GAZETA TRANSILVANIEI

Intemeiată la 1838 de George Barițiu

Cu tot d'prețul pentru popor aristocrații și oligarhii nici 24 de ore n'ar fi fost în stare să susțină singuri statul (istoria Transilvaniei) G. BARIȚIU.

Concesunea anunțurilor și abonamentelor: Prima Agenție Română de publicitate GH. ILIEȘCU București, s. Ionică 6.

Redacția Brașov, Piața Libertății 28 București, ss. Voevozi 50
Administrația Brașov, Piața Libertății 28 București, s. Ionică 6

APARE SEARA IN FIECARE ZI DE LUCRU

Redactori-Șefi Ion Clopoteț, Virginia St. Iocș
Secretar de red.: Victor Braniște
Redactor responsabil: Ion Brodeț

ABONAMENTUL Trel luni Șase luni Un an
România: Lei 30 (90 Cor.) 60 (180 Cor.) 120 (360 Cor.)
Pentru streinătate abonament îndoit TELEFON, BRAȘOV 226

Cum s'au făcut alegerile sub guvernul Averescu

Un rechizitoriu strâșnic

La Senat, unde s'a început și se continuă discuția la mesagiul Tronului, senatorul Paul Bujor a dat cetera proiectului de răspuns al opoziției la Mesagiul, care constituie un adevărat rechizitoriu la aresa guvernului Averescu.

Din acest act parlamentar de-o capitală importanță lăsam să urmeze părțile, în care se arată cum guvernul actual a nesocotit datoria sa de-a restabili ordinea în viața de Stat și cum opoziția înțelege să conclue la restabilirea ordinii publice, la respectarea prestigiului Coroanei și la întronarea dreptului, dreptății și a libertăților cetățenești.

Iată aceste părți din proiectul de răspuns al opoziției la Mesagiul Tronului:

SIRE,

...Spre adevărat regret al tuturor acolora cari, cu deplină claritate își dau seama de trebuințele reale ale țării, așteptând din cari au eșit actualele camere au fost astfel aranjate încât libertatea națiunii de-a-și arăta voința, față de împrejurările mari prin care trecem, nu s'a putut manifesta.

Guvernul a nesocotit că fi este de datorie să continue cu restabilirea ordinii în viața de Stat, abia inaugurată de fostul guvern cu ajutorul Parlamentului eșit din alegeri libere.

A nesocotit că guvernele au datorie să respecte legalitatea și drepturile cetățenești garantate prin legi și constituție, întărind astfel în conștiința cetățenilor, prin pildă dată de sus derul de a contribui și el din toate puterile la consolidarea vechiului Stat.

Cu vie îngrijorare, am văzut însă cum mîoadele vechi, abandonate de deenii în vechiul regat, au fost din nou introduse în tehnica electorală, completate prin toate acele încălțări de drept pe care sub stăpînirea dușmană, guvernele străine nu se sfilau, pe vremuri, să li aplice în contra alegătorilor roșii de pe teritoriile provinciilor nu altele.

Atât de raționabilă a fost libertatea cetățenilor, în aceste alegeri în atât de nespectată voința M. V. de a-și asigura oînjne, prin guvern, puținășă-și arate, în termenul hotărât de constituție, voința și atât de sfidată, prin orănele guvernului făgăduința solemnă de a face alegeri libere încât actualele Camere deșințtoare sunt lipsite de criteul de a fi expresiunea adevărată a voinței națiunii.

În Mesagiul de Tron de deschiderea actualilor opuri legiuitoare, M. V. și binevoiașă accentuă că înalta dorință a f. V. a fost ca țara să se constituie, în termenul hotărât de constituție, voința sa.

Nu a această hotărâre a M. V. nu a fost seamă guvernul, căci nesocotind dispoziția VII al articolului 95 din constituție, a amânat termenul alegerilor pentru înținuturile de dincolo de Carpați cu o săptămîna, spre a influența rezultatul alegerilor din ținuturi prin rezultatul așteptat în noi înținuturi, cu toate presunțele în alegerile din vechiul regat, din Basarabia și Bucovina.

In toată țara, organele administrației au fost puse în serviciul candidaților unui partid care, pe timpul dizolvării Camerilor, nici nu exista și care, numai în urma agitației electorale, a mituiturilor și a samavolnicilor comise de imbecile dependenți de guvern, a putut lua ființă.

S'a abuzat în alegeri de forța armată, jertfindu-se până și viețile de cetățeni dorinței guvernului de a-și asigura o majoritate prin înfrângerea adevăratei voințe a guvernului.

S'au amestecat, în agitația electorală, ofițerii, abuzând de gradul lor în armată, și de uniforma lor spre a desvolta agitația în favoarea candidaților oficiali și a defavoarea celor neoficiali.

S'a pus în practică mituirea cu bani a alegătorilor, și conștinerea lor prin rachiu, prin făgăduințe de permise, prin furnisări de articole de prima necesitate, prin înțimidări, prin terorizări și prin abuzuri de putere oficială.

Contra candidaților displicați guvernului au fost areștați amestecându-se ofițerii comandanți în luptele constituționale ale națiunii.

Șeful guvernului a declarat în Cameră că ordinele sale către membrii corpului funcționarilor și ai armatei opreau asemenea ingerințe samavolnicești. Nu cunoaștem însă un singur caz în care s'ar fi ordonat anchete și dictat pedepse meritate contra acolor ofițeri ori funcționari cari, în contra ordinelor permise dela șeful guvernului, și-au permis să asigure reușita partizanilor acestui șef, anarhizând lupta electorală prin fraude corupte și samavolnicești.

S'a întâmplat că unii candidați, protivnici șefului guvernului, au fost respinși dela candidatură.

Propaganda cea mai nesăbuită bolșevistă a fost deslănțuită de agenții electorali ai candidaților guvernamentali, adesea de însuși candidații și în nenumerate rânduri de prefecți și de organele lor subalterne.

Prefecții au primit ordine să scoată aleși pe candidații guvernului, fiind amenințați în caz de nereușită, că vor fi demisi. La rândul lor prefecții au aplicat aceiași amenințări în contra funcționarilor inferiori.

Adevărate orgii de înjurii și de calomnii au fost deslănțuite în contra tuturor acolora cari nu s'au dat legați în mâna guvernului.

Coperiele transparente, pregătite pentru buletinele de vot au făcut iluzoriu secretul votului.

Voturi date contra candidaturii sau votate în favoarea candidaturii guvernamentale.

Și astfel națiunea a fost frustrată de cel mai sfânt drept constituțional al său de a-și putea arăta, conform înaltei hotărâri a Majestății Voastre, în termenul hotărât de constituție, voința sa.

Șne,
● Infracțiunile de partid n'a încetat cu terminarea alegerilor.

Guvernul eșit s'a pus bine la cale, cu ocazia validărilor mandatorilor, ca să nu fie considerate abuzurile prin cari un deputat a fost ales ori cu ajutorul cărora s'a provocat căderea altuia și ca să se poarte validările și invalidările mandatorilor după considerație de partid.

In fața acestei stări de lucruri, s'au arătat inegalitățile comise de guvern în alegeri, evitând astfel complicitatea Senatului cu guvernul la perfoetura de desconsiderării legilor și a constituției.

Sire,
Restituirea ordinii publice, respectarea prestigiului Coroanei, întronarea dreptului, dreptății și a libertăților cetățenești este ținta pentru care va trebui să se stăruiască și pe viitor în sânul corpului legiuitoare.

In urmărire acestei ținte, ele sunt încălzite de conștiința de a proceda în deplină con-

formitate cu voința Majestății Voastre, exprimată în înaltul Mesaj de Tron.

Nu mai pe ca'ea aceasta se va putea alcătui baza solidă și indistructibilă a României întregite, statornicind ordinea noastră lăuntrică pe temelii în totul corespunzătoare noii stări de lucruri și noilor cerinți ale timpului.

Nu mai astfel putem avea conștiința că opera uriașă la care sunt chemați a pune umărul toți românii laolaltă, va putea fi desăvârșită; căci la această operă se cere în adevăr, conform dorinței din Mesagiul Tronului, concursul patriotic și luminat al tuturor puterilor vii ale națiunii, călăuzite numai de dorul de țară.

Ratificarea tratatelor de pace este o urgentă cerință a timpului spre a putea asigura țării raporturile normale internaționale.

Aceste raporturi vor fi cu atât mai trainice și consolidate cu cât starea faptică de alianță din timpul războiului cu marile state aliate va putea fi susținută și asigurată și după încheierea definitivă a păcii în întreaga Europă.

Asigurarea legiferării urgente a reformei agrare, în limita și conform așteptărilor îndreptățite ale țărănilor, pe aceiași bază principială va forma obiectul principal al silințelor noastre.

Prin introducerea dărilor progresive, cât și a impozitului pe câștigurile legale de război precum și prin confiscarea în folosul Statului a câștigurilor ilegale de pe urma războiului, va trebui asigurat bilanțul activ al Statului.

Chestia muncitorească va trebui rezolvită conform angajamentelor luate la conferința de pace și de țara noastră.

Unificarea monedei fără păgubirea populației din Basarabia și a celei de dincolo de munți, va trebui rezolvită de urgență și într-un chip liniștitor și drept.

Decretele-legi de importanță capitală pentru bunul mers al economiei țării vor trebui ratificate.

SIRE,
Ori cât de mari ar fi deosebiri de vederi dintre Uniunea partidelor din opoziție și dintre guvern, la înalta Persoană a Majestății Voastre privesc toți membrii ai acestei Uniuni cu adăcă devotament și conștință de încredere și de înasufiețire.

Majestatea Voastră ați știut, în zile de restriște, să fiți pavăza conștiinței că vor urma zile de mărire și de glorie.

In România Mare înfăptuită, Majestatea Voastră va găsi mijloacele căuzitoare spre a asigura, cu ajutorul reprezentanților naționali care sigură și binefăcătoare pentru toți.

Mozaicuri din presa română

Mahalagisme literare

„O sdrceanță omenescă... „greoi, burduhanos, pachidermic, cu capul acela patrat de neamț masiv și neinteligent, cu ochi cari nu se văd; cu figura plogită ca de sub presiunea unor compresoare, cu glasul hodorigit ca un batoigol de bolovani” — text reproducut din Indreptarea, organ politic al Partidului Poporului sub presidenția generalului Averescu.
Și știți despre cine vorbește astfel Indreptarea?...
Despre un deputat și fost ministru!

In jurul cazului dela liceul rom. cat. din loc

Pentru „Brassói Lapok.”

Am amintit într'ua număr trecut despre cazul petrecut la liceul maghiar rom. cat. din loc, unde s'a ținut esamenul de maturitate fără prezența comisariatului guvernamental.

Ca să scuze purtarea directorului acestui liceu, z'aral unguresc brașovean „Brassói Lapok” amintește un caz din timpul administrației ungurești, petrecut la liceul românesc din loc, când ministrul de culte ungar Vlăscescu, inspectase acest liceu.

Ne surprinde că ungarul Românii mari caută să ne aducă drept exemple, cazuri petrecute în timpul dominației lor în Ardeal. Vor doare ei să practică și noi față de instituțiile lor aceleași metode șovialiste cu cari se „onorau” fostele guverne ungurești? Și dacă le-am urma statul — nu s'ar căi oare tot ei de statul dat? Creдем că-i mare deosebire între libertatea de atunci și cea de azi, și că numai în interesul ungarilor n'ar fi să-i facem părtași ai amarului cu cari în decursul atâtor veacuri s'a încercat guvernele ungurești să facă, unguri din „maghiarii cu buze viașe”.

Vreți d-lor dela „Br. Lapok” să urmărească pildele fostului ministru Vlăscescu?

Ei bine, n'avem atunci decât să vă trimitem comisar școlari, cari în timpul inspectiei să facă prelegeri de limbă românească în orele de alt studiu. Vom lucra atunci după chipul și asemănarea celui ce ni-l dăți ca pildă. Căci el fostul ministru Vlăscescu a fost acela,

care la liceul român din loc făcuse — na-mi aduc bine aminte în 1902 sau 1903 — la fel. — Natural: ungurește în loc de românește!

Spuneți-ne un singur caz, când examele de maturitate la vre-un liceu românesc au fost ținute fără prezența trimisiului guvernului unguresc. Vom încerca atunci să justificăm atitudinea directorului din chestie. Până când nu puteți însă produce astfel de dovezi, nu cereți să ne aduceți ca exemple tablouri atât de negre din întunecorul trecut al superiorilor pe cari cu atâtă măestrie și cinism au știut guvernele ungurești — unul ca altul — să ni le procure.

Da, în propriul d-voastră interes, vă rugăm: nu încercați acest lucru! Căci prea ne vin în minte silurile, forța și abuzurile cari metamorfозau școlile românești în ateliere ale distrugerii conștiinței naționale a neamului nostru.

Nu vreți să vă vrem ce ne-ați vroit și ne vreți, — căci prea e bogat repertoriul pildelor partării D-voastră.

Mai slăbiți, vă rugăm, cu exemple, ca să nu facem uz de ele, și să nu ne molipsim la urmă de noțiunea vorbeii latinești: Exempla trahunt.

Iar de încheiere încă un cuvânt: în nici una din școlile românești n-au fost descoperite comploturi și urziri de comploturi împotriva Statului. Și nici puști și mitraliere în loc de cărți!

Știți de ce e vorba!

Electorale.

Epilogul alegerii dela Sf. Gheorghe

In circumscripția Sf. Gheorghe a fost „ales”, precum știm, deputat guvernamentalul d-n Bîlculescu. Cu prilejul acestei „alegeri” s'au săvârșit niște abuzuri, cărora cu greu li se poate găsi păreche. Ca să nu amintim de alte nelegiuri, ne restrângem a înregistra un singur fapt: Cu toate că termenul prezentării candidaților a eșirat în ziua de 25 Mai a. c. la ora 12 din zi, candidatura d-lui Bîlculescu a fost prezentată în ziua de 26 Mai, adică după eșirarea termenului legal.

Cu toate aceste mandatul d-lui Bîlculescu a fost validat de majoritatea Camerei.

Acum aflăm, că 20 alegători din circ. Sf. Gheorghe au pornit la parchetul din Brașov (No. 1275 din 1 Iulie 1920) acțiune penală pe baza §-lui 84 din codul electoral pentru abuzurile comise cu prilejul acestei alegeri.

Ghimpi

Ziarele: Ministrul de industrie și comerț are alcătuit un nou proiect de lege pentru înfrățirea școlii.

Știți acum pentru ce pleacă d-l Taslăuanu din ministru? Se gîndește la efectele pe cari nouul proiect le va avea, când va fi lege. Și ca să nu-și compromită colegii din ministru, s'a hotărât să zică singur:

— Ad'o... și la...
O'n precant. Se gîndește la cea-ășteapță.

Viața în Franța.

Oficiul francez de turism

— Dela Corespondentul nostru special. —

Parisul își face toaletă. Ceeace ziarul numește „les embarras de la rue” nu sunt decât reparățiunile necesare pentru ca marele oraș să poată primi pe nenumărații oșpeți străini cari îl vizitează.

Și vizitarea Parisului are loc mai mult vara. Fresa new-yorkică ne anunță s'osirea, foarte apropiată, a peste 150.000 de Americani, doritori să cunoască Orașul-Lumină și părțile din Franța care au fost devastate de dușman.

Mai mult ca oricînd Parisul face obiectul de atracție al omenirii întregi. Cei cinci ani de război cari au împiedecat pe obișnuții vizitatori au mîrit dorința străinilor de-a veni la Paris. Prețurile călătoriilor s'au înțezit, dar banii curg și călătorii fac coadă ca să obțină un loc. Și nu mai vezi în trenuri sau în vapoare lumea din trecut, selecțiunea care alădăta corespundea claselor de tren sau vapor, astăzi a ajuns aproape necunoscută. În clasa I-a întîlniești oameni cari nu călătoreau decât în a treia, noui îmbogățiți cari simt nevoia să-și etaleze bogăția lor dubioasă ca origina, iar în a treia găsești bogății de eri, ruinații de azi, pe cari războiul i-a istovit și cari, stînd departe de traficurile odicioase ale vremurilor turburi, nu s'au amestecat în moieria speculatorilor.

Din drosă de vizitatori ai Parisului sunt, însă, unii cari vin să studieze comoriile artistice ale poporului francez sau sufletul acestei națiuni incomparabilă. Nu vin toți străinii pentru haine, sau cum spunea cu emfază și inconștință Alex. Marghiloman „pour renouveler leur garde-robe”, ori să caute obiecte scumpe cu care să se împomponeze și și să sperie pe compatrioții lor, cu un alt Român, care, la muzeul Luvru, după un ceas de perindare prin săli, a întrebă pe un pazeu unde sunt expuse ultimele creațiuni ale modelii pariziene. Priete străini cari vin aici, și pentru cari Municipalitatea face pregătiri sunt, din ferocie, încă mulți oameni serioși, a căror călătorie la Paris poate fi profitabilă legăturilor viitoare dintre Franța și țările lor respective. Pentru aceștia industria și comerțul francez își dau silința să producă mărfuri desăvârșite, care să aibă imprimată gustul și calitatea tradiționale ale poporului francez. Pentru aceștia se preconizează, într'un ziar parizian, mai zilele trecute, alcătuirea, în afară de muzele de se pună la dispoziția lor, de către particularii cari posedă obiecte de artă adevărată, tablouri, statuetele etc., pe cari, acum, un număr restrîns de prieteni au privilegiu neasemnat de-a le cunoaște. Căci în lupta de după război, Franța nu poate urmări numai deșubșurările pur negostorești, pentru a-și păstra locul de frunte în intelectualitatea mondială, ea trebuie să facă să pătrundă în toate colțurile lumii in-

fluența pe care merită s'o aibă pentru tozaurile necesare ale imaginației sale bogate și strălucitoare. Pentru Franța lupta se dă, prin urmare, atât pe terenul intelectual cât și pe cel comercial.

În scopul activării turismului, s'a fundat la Geneva un Oficiu francez de turism. Vorbind despre această înțebare de mare importanță pentru Franța și care ar trebui înaltă și de noi, vom aminti că, înainte de război, turismul, demit și neorganizat, aducea Franței un miliard de franci pe an. Dar prin această se cifrău decât cheltuielile de călătorie și ședere, fără a se evalua câștigul comercial; într'adevăr, majoritatea cumpărăturilor pentru străinătate se făceau prin intermediul acestor vizitatori.

Astăzi, însă, turismul este și mai necesar Franței. Regiunile devastate sărăcite într'un mod neînchipuit, ținuturile acestea unde nu se mai văd decât ruine și nenorociți locuitori sunt silii să locuiască în barace de lemn, pot trage un profit cu adevărat bine plasat din propria lor nenorocire. O reclamă turistică, inteligent făcută, va aduce o afiuvență de vizitatori grație cărora suma înștințată se vor revărsa în aceste regiuni pustii. Și folosul nu va fi numai pentru aceste regiuni, căci cum, de obicei, voiajurile costitoare de căi se fac numai sau mai mult de către naționali țării cu moneda ridicată, intrarea pe piața pariziană a unui număr mare de asmeșnea monete poate atrage o urecare a valorii francului. Într'adevăr, astăzi lira sterlină, dolarul, peseta și celelalte monete ridicate, se bătură de o situație avantajoasă numai din pricină că Franța o nevoită să cumpere mărfuri din Anglia, America, Spania etc. și monetele acestea sunt în prea mică cantitate pentru facerea plășilor. Când vor deveni mai numeroase pe piața franceză, fatalmente vor fi mai puțin căutate și vor mai scădea înainte chiar ca cursul lor să se normalizeze prin atingerea de către Franța a supraproducției mîntuitoare.

Oficiul francez de turism și-a început activitatea. El este pus sub patronajul Camerei de Comerț franceză din Elveția și urmărește înnoarea de raporturi constante cu diferitele asociațiuni sau sindicate similare din Franța și colonii, precum și cu organizațiile analoge din țările streine. Așa cum se prezintă, Oficiul francez de turism din Geneva apare ca un factor însemnat al ridicării economice a poporului francez. Apoi nu trebuie să vedem în acest oficiu o alcătuire egoistă; el nu vorește să atragă în mod exclusiv, clientela turistică streină pe teritoriul Republicii franceze intrînd în legătură cu toate întreprinderile de acelaș fel din streinătate și chiar cu guvernele streine, ține să determine un schimb internațional, folositor tuturor

Astfel când Oficiul de turism francez din Geneva va semna Elvețienilor sau altor popoare, frumoșele peisajuri franceze, nu va uita să schiteze un drum de urmat din care să nu lipsească comorile cu care natura a înzestrat republica confederală. Și traseurile vor fi întotdeauna așa aleștute, încât călătorul strein, văzînd frumoșele naturale, să nu sească fără să bage de seamă, și prin locurile industriale cari i-ar putea atrage atenția prin produsele lor merituoase, să se dă, prin urmare, atât pe terenul intelectual cât și pe cel comercial.

Exemplul dat de inițiatorii Oficiului genezei ar trebui imitat. Reprezentanții României în streinătate, prin broșuri, prin conferințe, prin expozițiuni, prin filme cinematografice, ar putea face cunoscută țara românească și ar determina cu modul acesta, un curent turistic spre România. Și, despre frumoșele naturale ale țării românești nu ne putem plînge Ori-ce strein care a trecut prin țara noastră a plecat cu amintiri din cele mai frumoase. De ce dar nu profităm de momentele actuale pentru a face o propagandă intensă în această direcție? Fondurile necesitate de o asemenea acțiune nu ar fi extraordinar de mari, și în eri-ce caz sunt de o necesitate impetuoasă, mai ales că ar fi larg compensate de foloșele ce ar aduce.

Paris, Iunie 1920.

Nicky.

